

ARCHEOLOGIENOTA

LEDEGEM – HUGO VERRIESTLAAN

J. CLAESEN
NOVEMBER 2016

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Ledegem – Hugo Verriestlaan

Auteur(s)
Jan Claesen

Opdrachtgever
DBFM Scholen van Morgen NV

Projectnummer
2016/047

Plaats en datum
Kortenaken, 18 november 2016

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2016/047
ISSN 2034-5615

© 2016 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoud

Administratieve fiche.....	1
1 Inleiding.....	2
1.1 Algemeen.....	2
1.2 Beschrijving onderzoeksopdracht	3
1.3 Doelstellingen.....	4
1.3.1 Randvoorwaarden	5
1.4 Onderzoeksvragen.....	5
2 Huidige & toekomstige situatie.....	6
2.1 Huidige situatie.....	6
2.2 Toekomstige situatie	8
3 Bureauonderzoek.....	9
3.1 Landschappelijke & bodemkundige situering	9
3.1.1 Topografische situering	9
3.1.2 Geologie & landschap.....	11
3.2 Archeologische data	16
3.3 Historiek & cartografische bronnen	17
3.4 Archeologische verwachting	21
4 Resultaten bureauonderzoek.....	22
4.1 Algemeen.....	22
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	22
4.3 Samenvatting / assessment bureauonderzoek	23
4.4 Programma van maatregelen.....	25
5 Bibliografie	26
6 Figurenlijst.....	26
7 Plannenlijst.....	26

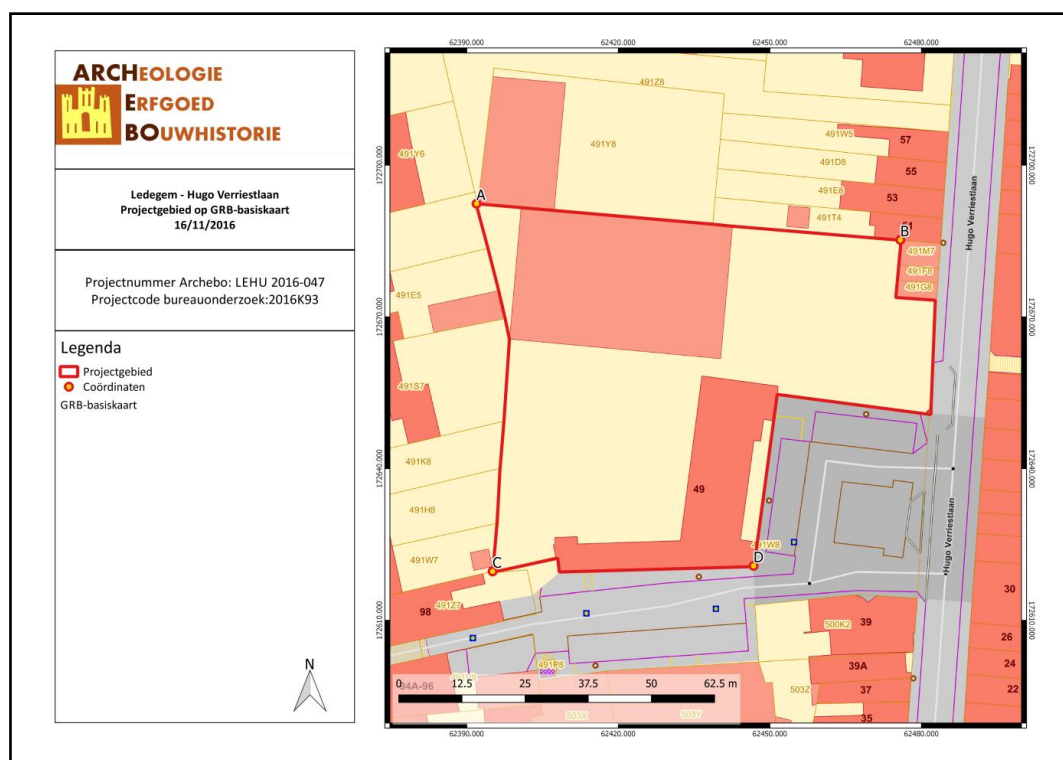
ADMINISTRATIEVE FICHE

Naam site:	Ledegem – Hugo Verriestlaan																								
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem																								
Ligging:	Hugo Verriestlaan 49, Ledegem																								
Kadaster:	Afdeling 1, sectie D, perceel 491L7																								
Coördinaten (<i>zie hoofdstuk 1.2</i>):	<table><tr><td>A</td><td>x</td><td>62391,95</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>172692,4</td></tr><tr><td>B</td><td>x</td><td>62475,83</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>172685,2</td></tr><tr><td>C</td><td>x</td><td>62395,12</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>172619,7</td></tr><tr><td>D</td><td>x</td><td>62446,78</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>172620,8</td></tr></table>	A	x	62391,95		Y	172692,4	B	x	62475,83		Y	172685,2	C	x	62395,12		Y	172619,7	D	x	62446,78		Y	172620,8
A	x	62391,95																							
	Y	172692,4																							
B	x	62475,83																							
	Y	172685,2																							
C	x	62395,12																							
	Y	172619,7																							
D	x	62446,78																							
	Y	172620,8																							
Opdrachtgever :	DBFM Scholen van Morgen NV																								
Uitvoerder :	ARCHEBO bvba																								
Projectcode ARCHEBO :	LEHU 2016-047																								
Projectcode bureauonderzoek :	2016K93																								
Projectleiding :	Jan Claesen																								
Erkenningsnummer projectleiding :	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Bewaarplaats archief:	ARCHEBO bvba (tijdelijk)																								
Grootte projectgebied:	Ca. 4700 m²																								
Uitvoeringsperiode:	november 2016																								
Reden van de ingreep:	Slopen van bestaand gebouw en oprichten nieuwbouw en overdekte speelplaats en fietsenstalling																								
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.																								
Thesauri-termen:	Bureauonderzoek, verstoring, WOI, Romeins																								

1.2 Beschrijving onderzoeksoopdracht

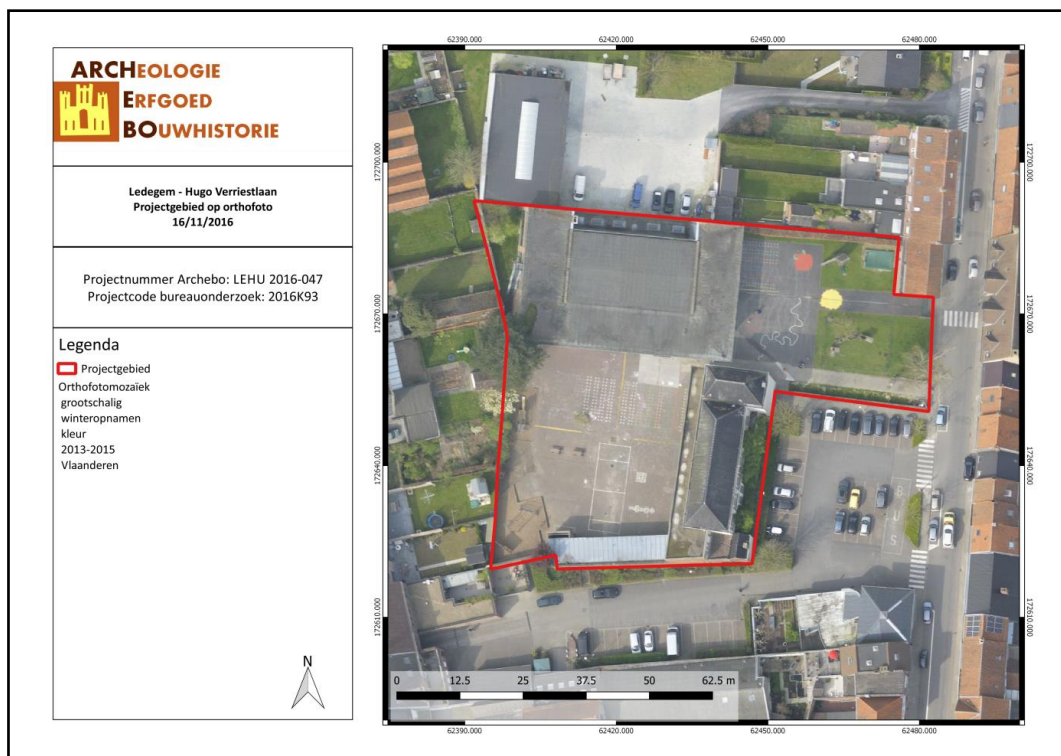
Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van 'DBFM Scholen van Morgen NV' een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de opdrachtgever een bestaand schoolgebouw gesloopt worden. Dit gebouw bevindt zich in het zuidelijke deel. Op dezelfde locatie zal een nieuw schoolgebouw opgericht worden van 636m² groot, iets groter in oppervlakte dan het reeds bestaande gebouw. Daarnaast zal een overdekte fietsenstalling (167m²) en speelplaats (411m²) gebouwd worden. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van verspreide paalfunderingen. Het gebouw in het noorden zal behouden blijven. Verder zullen geen bodemingrepen gebeuren die het eventuele archeologische erfgoed zullen verstoren.

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen de twee bestaande schoolgebouwen waarvan het noordelijke gebouw behouden blijft. Het zuidelijke gebouw zal volledig gesloopt worden. Nadien komt op deze locatie een nieuwbouw, grotendeels op dezelfde locatie. Tussen de twee gebouwen in en in de richting van de Hugo Verriestlaan zal een overdekte speelplaats en fietsenstalling ingepland worden.

LEHU/16/11/16/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2016)

LEHU/16/11/16/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2016)

1.3 Doelstellingen

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.3.1 Randvoorwaarden

Op het terrein zijn de huidige schoolgebouwen nog aanwezig. Enkel het zuidelijke gebouw zal integraal gesloopt worden voor de oprichting van een nieuw schoolgebouw. Daarnaast wordt een overdekte speelplaats en fietsenstalling opgericht. Het noordelijke gebouw blijft behouden.

1.4 Onderzoeksvragen

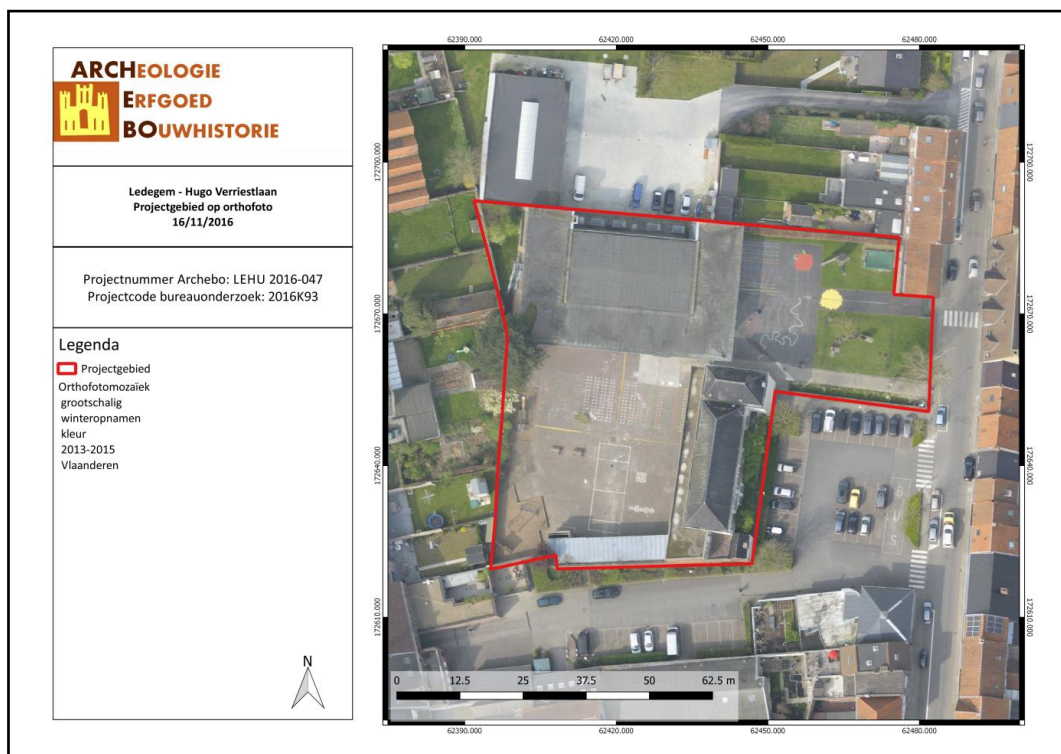
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 Huidige & toekomstige situatie

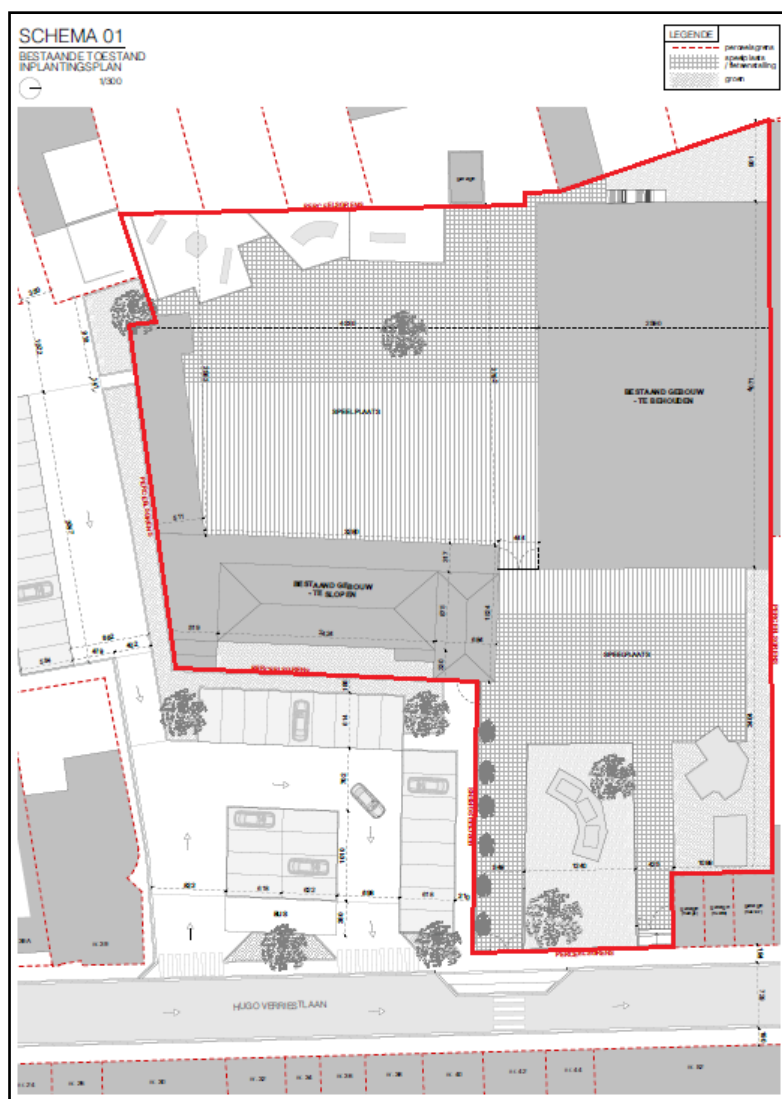
2.1 Huidige situatie

De schoolgebouwen bevinden zich momenteel aan de Hugo Verriestlaan 49. Op het terrein zijn momenteel twee hoofdgebouwen aanwezig in gebruik door de school. Daarnaast bevindt zich een speelplaats in asfalt in het zuidwestelijke deel. Het noordoostelijke deel is deels voorzien van speeltuigen met grasstroken en geasfalteerde delen. Aan de westelijke zijde sluit de school aan op de achtererven gelegen aan de Stationsstraat. Tevens bevinden zich nog drie bomen binnen het plangebied die behouden blijven.

LEHU/16/11/16/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op een hedendaagse Orthofoto (Geopunt, 2016).

Figuur 5: Zicht op de grondplan van de huidige toestand. Het linkse zuidelijke gebouw dient gesloopt te worden (NERO architecten, 2016).

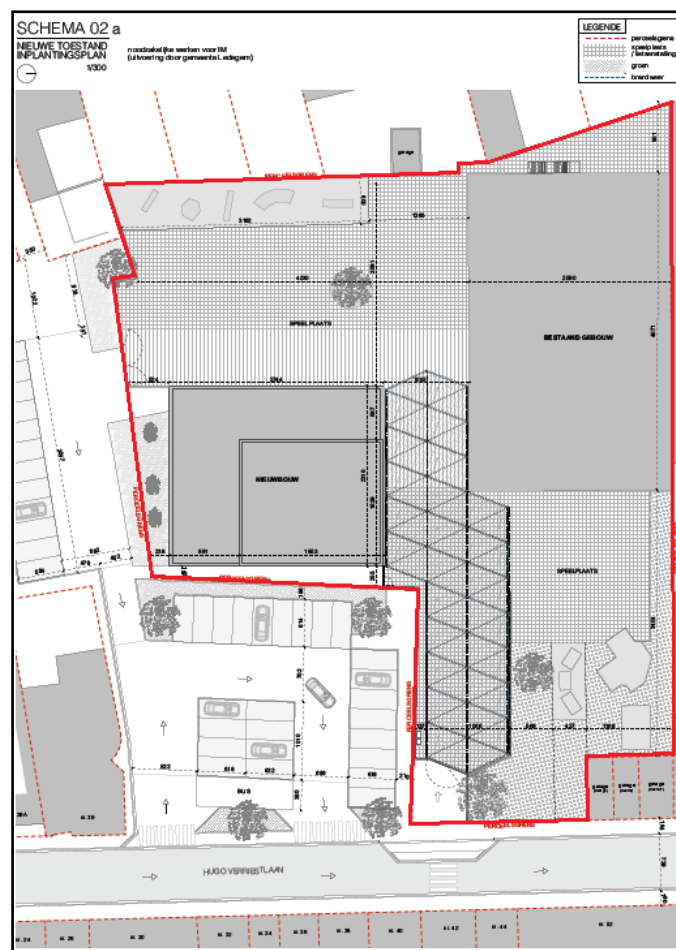
Figuur 6: Links zicht op de school op een luchtfoto van 1979-1990 en rechts op een luchtfoto van 2000-2003 (Geopunt, 2016).

Uit de geraadpleegde luchtfoto's is hetzelfde beeld te zien als heden ten dage. Op de eerste luchtfoto van 1971 zijn reeds de twee schoolgebouwen op te merken en de bijbehorende speelplaats. Op de luchtfoto's van 1979-1990, 2000-2003 en 2015 blijft de situatie ongewijzigd. Enkel de kwaliteit en zichtbaarheid op de foto's van 2000-2003 en 2015 is beter. Hierop kan in detail de geasfalteerde speelplaats opgemerkt worden, zowel in het oostelijke als het zuidwestelijke deel.

2.2 Toekomstige situatie

Binnen het plangebied zal de school aangepast en gemoderniseerd worden. Concreet zal het noordelijke gebouw behouden blijven zoals de huidige toestand. Het zuidelijke gebouw daarentegen zal gesloopt worden voor het oprichten van een iets groter nieuw schoolgebouw van 636m². De speelplaatsen in het zuidwestelijke en het oostelijke deel blijven ongewijzigd. De drie aanwezige bomen blijven bovendien behouden. Wel wordt tussen de oostelijke speelplaats, het zuidelijke gebouw en een deel van het noordelijke gebouw een overdekte speelplaats (411m²) en fietsenstalling (167m²) opgericht, gefundeerd op verspreide paalfunderingen.

Concreet komt de maximale verstoringsoppervlakte neer op 1214m². Een groot deel van het nieuwe schoolgebouw wordt opgericht op de locatie van het te slopen gebouw, waardoor hier reeds een verstoring in het verleden heeft plaatsgevonden. De beperkte oppervlakte van de overdekte ruimte en de beperkte impact van de paalfunderingen laat ook hier toe te stellen dat de impact in de bodem en op het potentiële archeologische erfgoed gering is.

Figuur 7: Zicht op het nieuwe toestand inplantingsplan (NERO architecten, 2016).

3 Bureauonderzoek

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

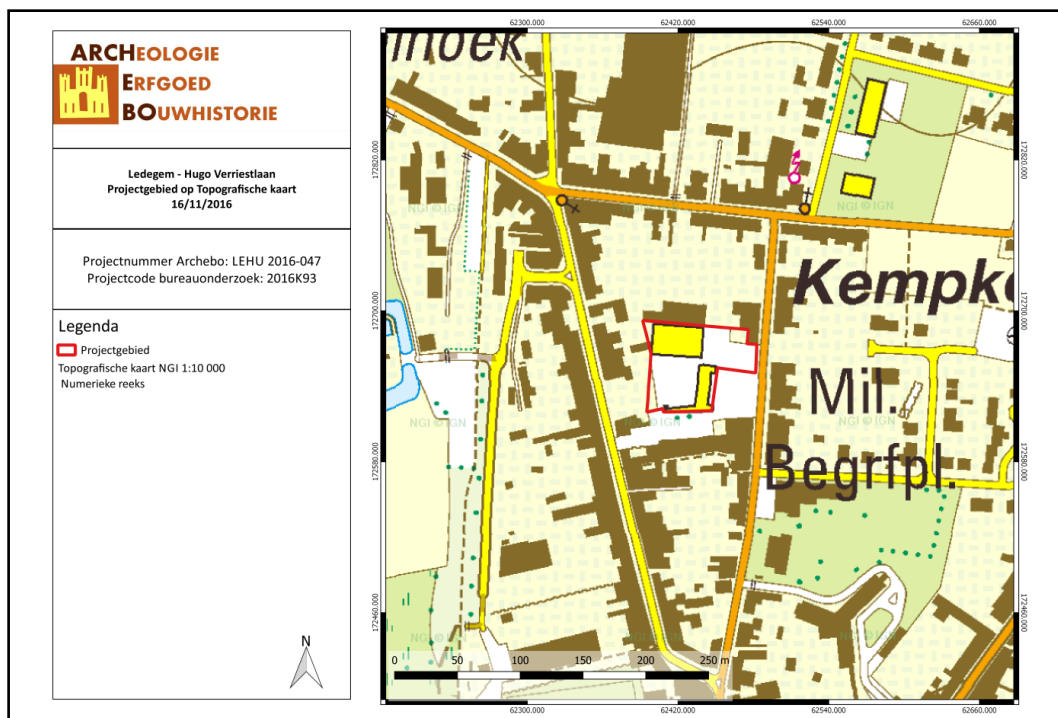
De gebruikte kaarten werden in gegeorefereerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplote om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 Landschappelijke & bodemkundige situering

3.1.1 Topografische situering

Het onderzoeksgebied ligt in het centrum van Ledegem aan de Hugo Verriestlaan. In het westen bevindt zich de Stationsstraat en in het noorden de Sint-Eloois-Winkelstraat. Het terrein ligt op een hoogte tussen +21,5 en +23m TAW, dit is duidelijk op te merken op het geplaatste hoogteprofiel (figuur 9 en 10). Het hoogste deel bevindt zich in het noordwesten. Verder naar het westen toe bevinden zich de hoogste punten in de regio, meer bepaald de heuvelruggen rond Ieper.

Ten zuiden van het plangebied stroomt de Heulebeek, die deel uitmaakt van het Leiebekken. De Heulebeek staat omschreven als een beek met een slechte waterkwaliteit met matig tot slecht ontwikkelde structuurkenmerken (Geopunt 2016). De Heulebeek ontspringt aan de noordoostelijke rand van Zonnebeke om uiteindelijk via Ledegem naar Kortrijk te stromen en daar aan te sluiten op de Leie. Aan de oostelijke zijde van Ledegem stroomt de Wulfdambeek, een kleinere beek die aansluit op de Heulebeek ten zuidoosten van Ledegem.

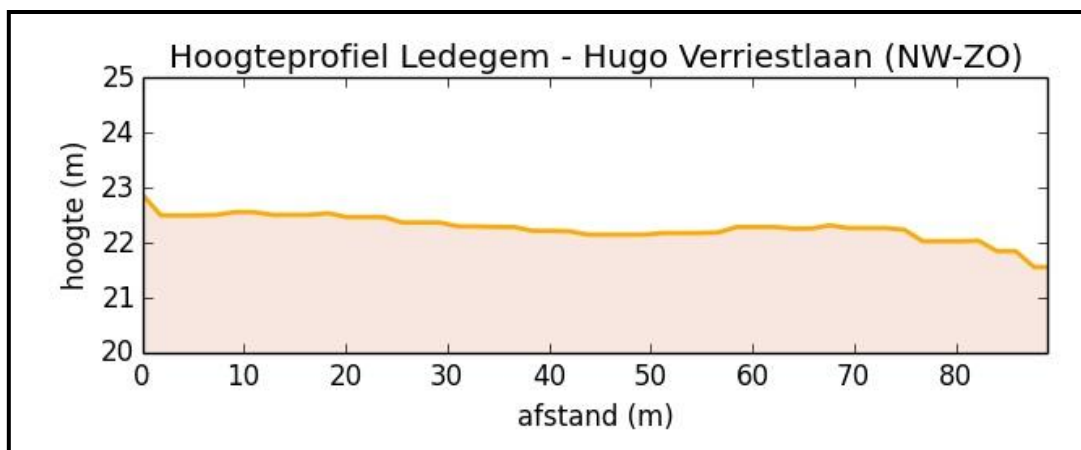
LEHU/16/11/16/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2016).

LEHU/16/11/16/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2016).

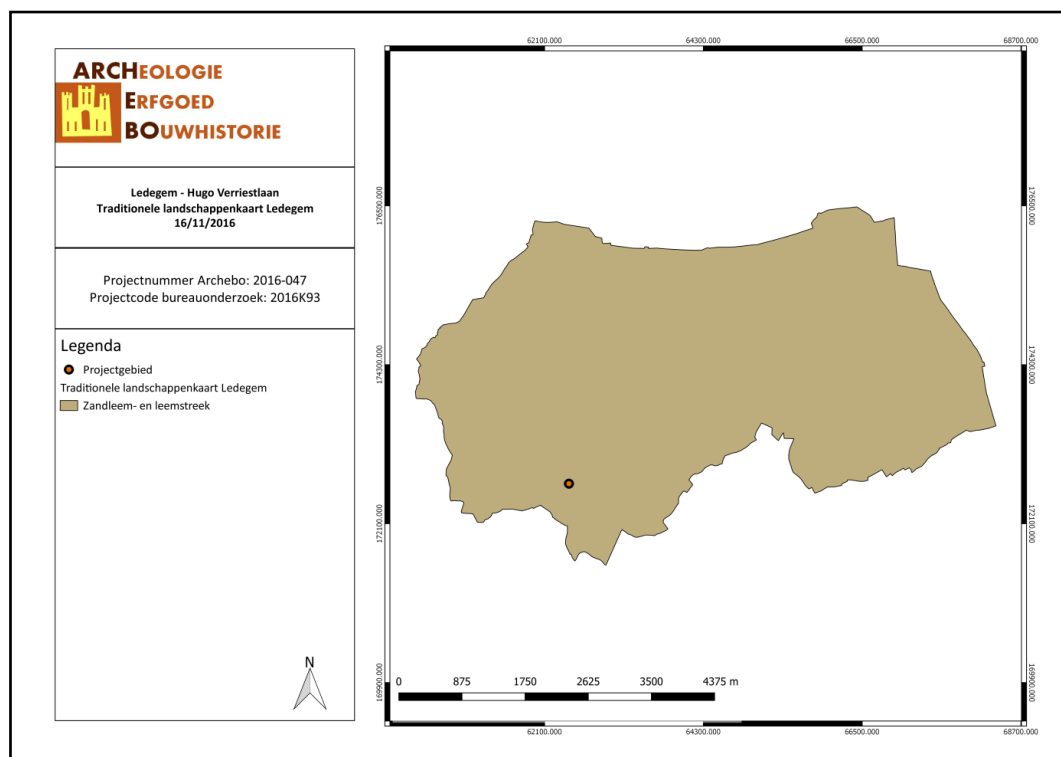

Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2016).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Ledegem is gelegen in de provincie West-Vlaanderen tussen de gemeentes Moorslede, Wevelgem, Lendelede, Kuurne en Roeselare, binnen de driehoek Roeselare, Kortrijk en Ieper. Het gebied wordt gekenmerkt door de zandleemstreek, zoals te zien op onderstaande figuur.

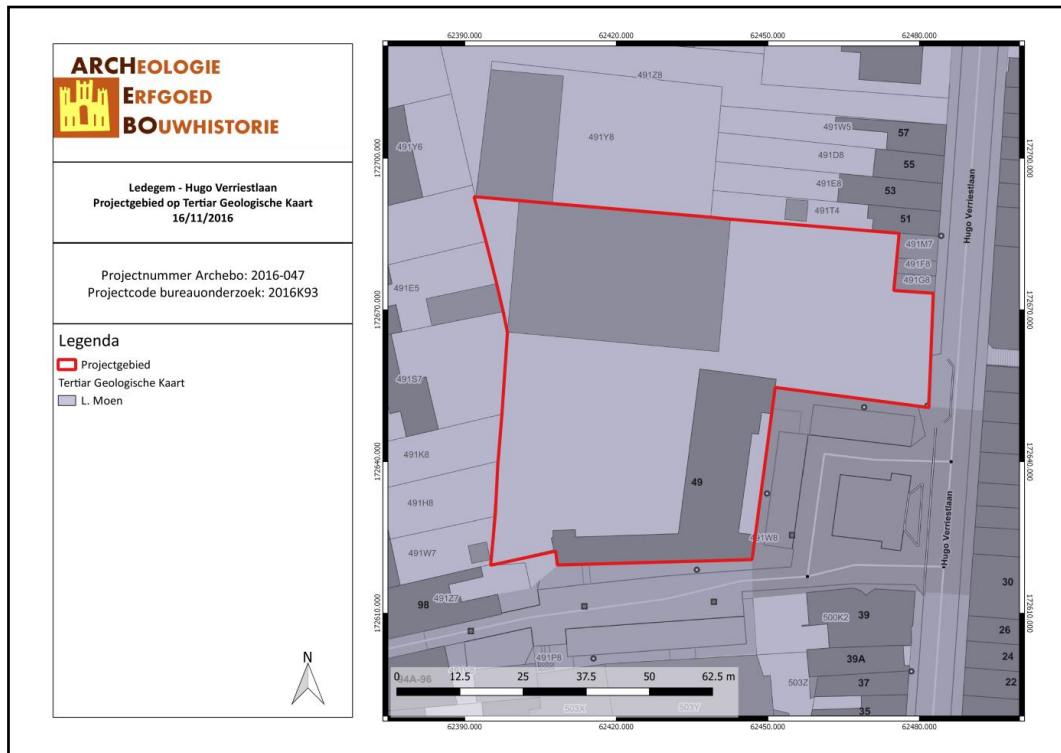

LEHU/16/11/16/6 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Ledegem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2016)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen het Lid van Moen. Deze wordt gekenmerkt door een grijze klei tot silt, kleihoudend en met kleilagen. Ten noorden komt het Lid van Aalbeke voor. Deze kenmerkt zich door een donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.

LEHU/16/11/16/7 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2016).

3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1:200.000) bevindt het onderzoeksgebied zich binnen type 3. Het betreft geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. Het gaat om eolische afzettingen van het Weichseliaan, mogelijk vroeg-Holoceen met zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen (**Elpw**). Daarnaast kunnen ook hellingsafzettingen mogelijk zijn van het Quartair (**HQ**). Ook wordt gesproken van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (**FLPw**).

Volgens de quartairgeologische kaart (1:50.000) bevindt het onderzoeksgebied zich binnen isoprofieltype 50. Dit type van ondergrond wordt gekenmerkt door een Saliense Continentale Niveo-Eolische ondergrond, bestaande uit leem (S). In eerste instantie werd deze laag afgedekt door type F2 bestaande uit een Weichseliaanse Continentale fluviale ondergrond bestaande uit grindrijke zandige faciës. Bovenop type F2, zien we een afdekking door type F1. Dit type omvat eveneens een Weichseliaanse Continentale fluviale ondergrond maar is niet grindrijk. De bovenste laag (type T) omvat een Tardiglaciale Continentale niveo-fluviale ondergrond bestaande uit zandige faciës.

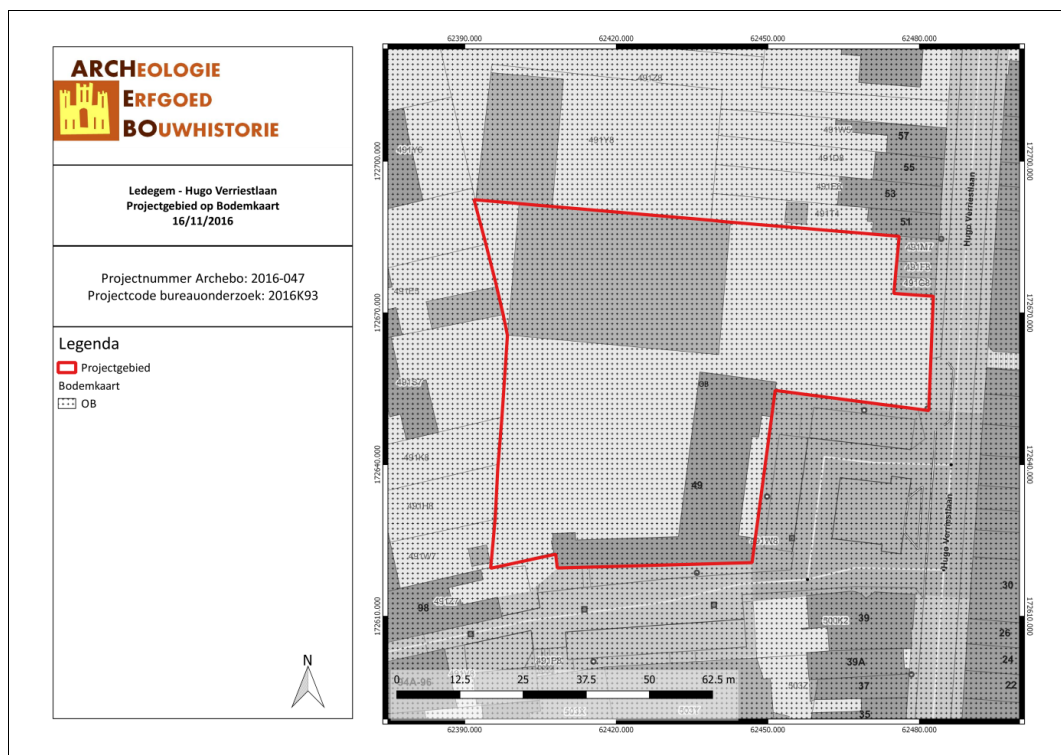

LEHU/16/11/16/9 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/500.000 (DOV, 2016).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

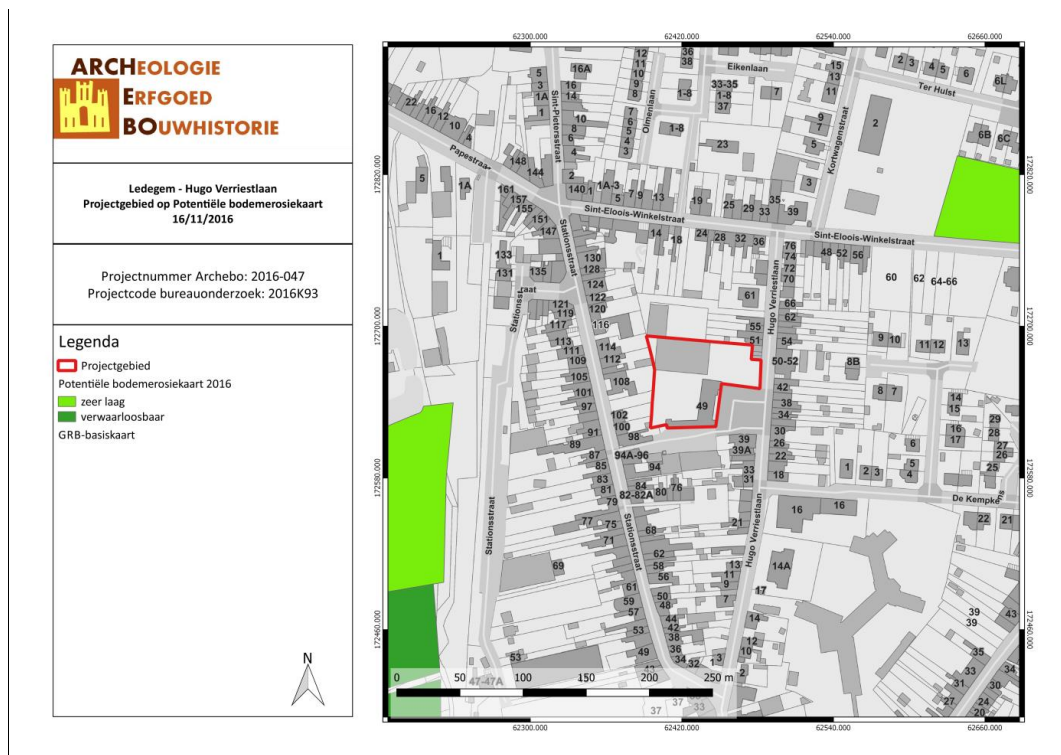
Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als bebouwde of vergraven bodems met de code OB. Indien we in de ruimere omgeving kijken dan zien we ter hoogte van de Heulebeek een natte tot zeer natte kleibodem aangegeven zonder profielontwikkeling met de code's Efp, Eep en Edp. De noordelijke omgeving van Ledege staat aangegeven als matig natte tot matig droge en droge zandleem en lichte zandleembodems met sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont. Vooral de bodemtypes Ldc en Pcc vallen hieronder.

LEHU/16/11/16/10 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2016).

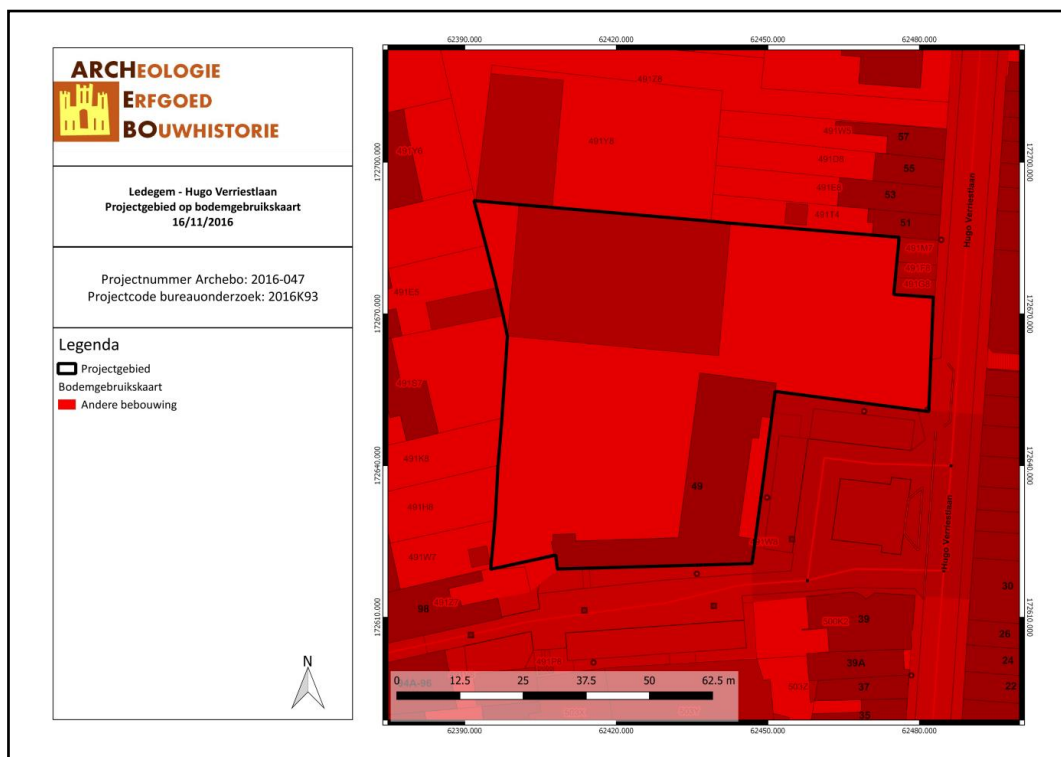
Het plangebied en haar omgeving zijn niet gekarteerd op de potentiële bodemerosiekaart en worden aangegeven als geen info. In de onmiddellijke omgeving staan percelen aangegeven met een laag tot verwaarloosbare graad van erosie. Vermoedelijk kan dit geëxtrapoleerd worden naar het plangebied.

LEHU/16/11/16/11 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart van de Vlaamse gemeenten (Geopunt, 2016).

Op de bodemgebruik kaart staat het plangebied weergegeven andere bebouwing. Gezien de ligging van de school in het centrum van Ledegem zijn alle percelen aangegeven als bebouwde zones.

LEHU/16/11/16/12 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2016).

3.2 Archeologische data

Centrale Archeologische Inventaris

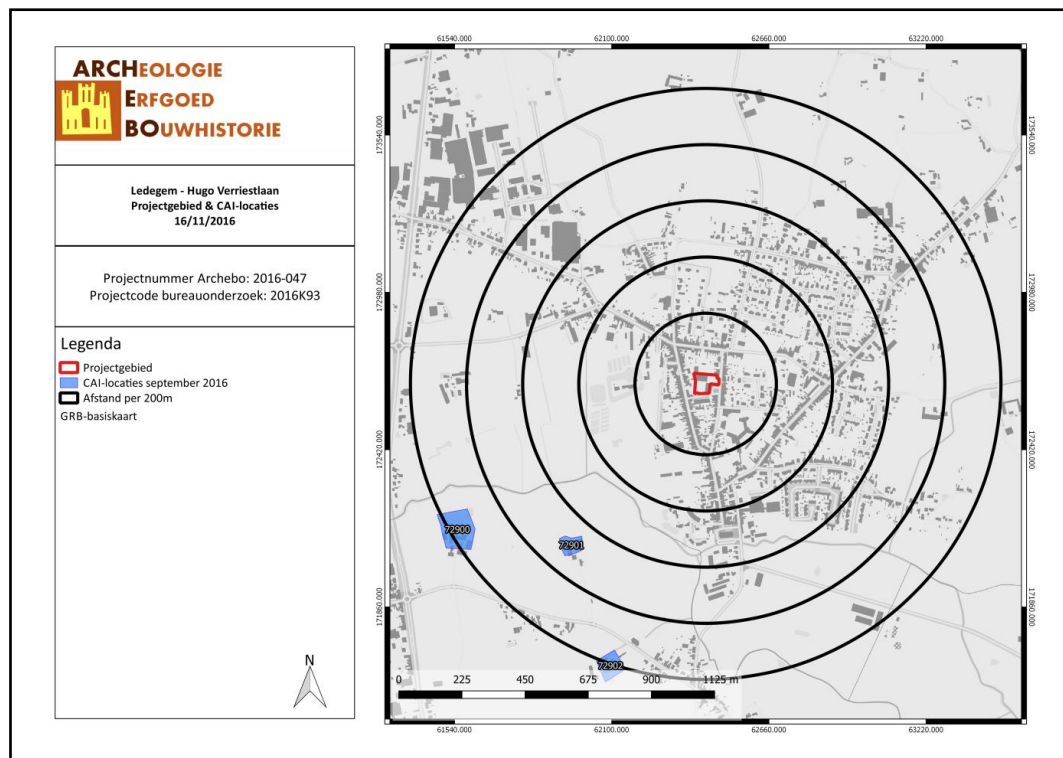
Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. In de ruime omgeving bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
72900	Site met walgracht – Kortrijksestraat 15	Late middeleeuwen
72901	Site met walgracht – Kortrijksestraat 45	Late middeleeuwen
72902	Site met walgracht – Kortrijksestraat 56	Late middeleeuwen

Daarnaast werden aan de noordkant van Ledegem ter hoogte van de Boomlandstraat twee opgravingen uitgevoerd in 2012 en 2013 door Monument Vandekerckhove.¹ De opgravingen

¹ Mondelinge mededeling Maarten Bracke – Monument Vandekerckhove

leverden onder andere meerfasige erven op uit de Romeinse periode met kruisplattegronden en Alphen-Ekeren gebouwen, mogelijk ook een potstalwoning.

LEHU/16/11/16/13 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2016).

3.3 Historiek & cartografische bronnen

Onderzoek historische bronnen

De oudste vermelding van Ledegem gaat terug tot 1085 als 'Liedengehem', wat 'heem van de familie Lido' zou betekenen.² De heerlijkheid droeg ook nog de naam 'Watene'. Het dorp ontwikkelde zich ten noorden van de Heulebeek. Ten zuiden ervan blijft nog lang moerassig gebied met slechts enkele verspreide boerderijen. In 1738 kocht de burggraaf van Harelbeke, Frans-Robert Moerman d'Harelbeke, de heerlijkheid Ledegem. Zijn zoon Robert-Jan leverde een belangrijke financiële bijdrage in de heropbouw van de parochiekerk nadat die was afgebrand in 1763.

De oudste vermelding van een kerk in Ledegem gaat terug tot 1149. De parochie behoort tot 1559 tot het bisdom Doornik, daarna tot 1801 tot het bisdom Ieper en nadien tot 1834 tot het bisdom Gent om uiteindelijk tot het bisdom Brugge onderverdeeld te worden. Ledegem bleef tot in de 20ste eeuw hoofdzakelijk een landbouwdorp waarin graangewassen zoals haver en tabak en vlas werden geteeld. In 1977 werd de gemeente uitgebreid met de deelgemeenten Rollegem-Kapelle en Sint-

² Wikipedia, "Ledegem", *Wikipedia*, geraadpleegd op 16 november 2016, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ledegem&oldid=47007531>.

Eloois-Winkel. In de gemeente Ledegem bevindt zich het *Ledeghem Military Cemetery*, een Britse militaire begraafplaats met gesneuvelden uit de Eerste Wereldoorlog.³

Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat er voor deze periode beperkte bewoning aanwezig was in het zuidelijke deel van het terrein, het overgrote deel is in gebruik als akker- en weiland. Ten zuiden van het plangebied staan diverse woonstructuren en bijgebouwen aangegeven.

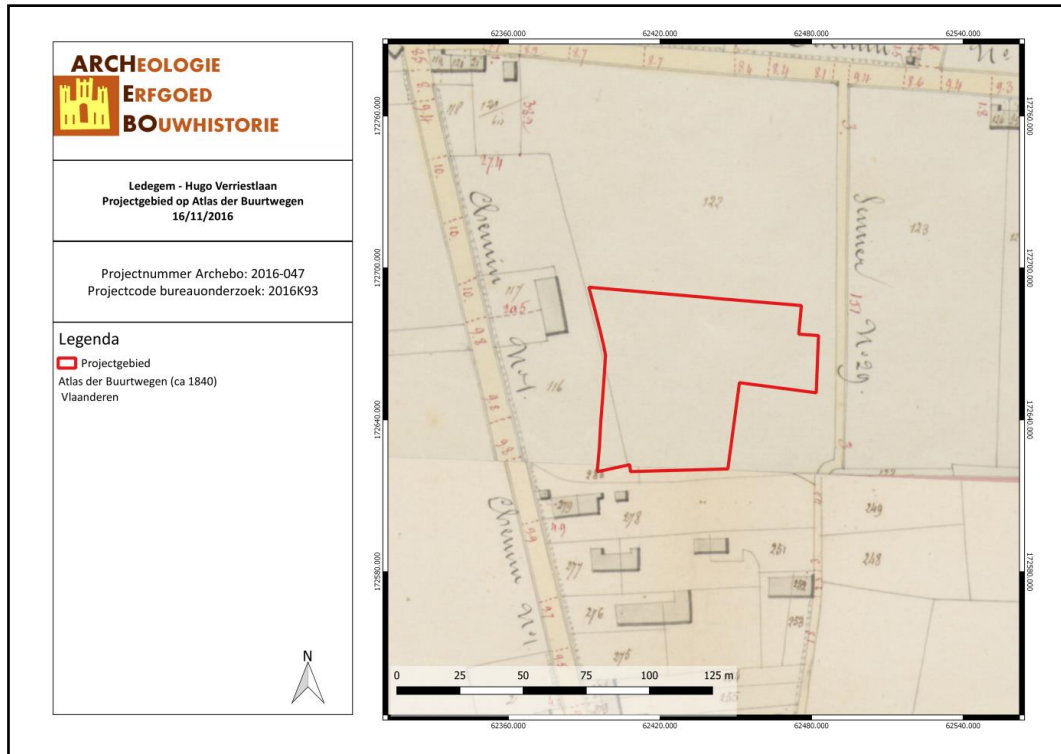

LEHU/16/11/16/14 - Digitale aanmaak

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Ledegem", online inventaris, *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd op 16 november 2016, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120728>.

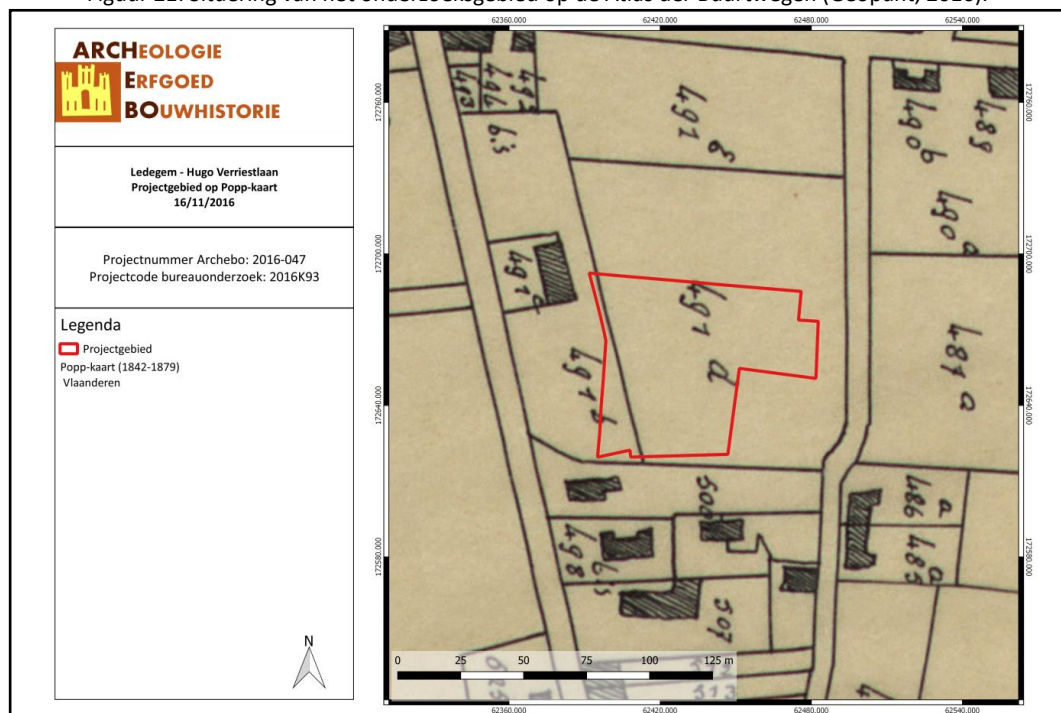
Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2016).

De situatie blijft nagenoeg onveranderd op zowel de Atlas der Buurtwegen, de Vandermaelenkaart en de kaart van Popp. Van de bewoning die eerst aangegeven staat op de Ferrariskaart in het zuidelijke deel is geen sprake meer, wellicht betreft het hier de bewoning die ten zuiden van het plangebied te situeren is. Historisch gezien kunnen we dus spreken van een gebied met lage densiteit aan bebouwing.

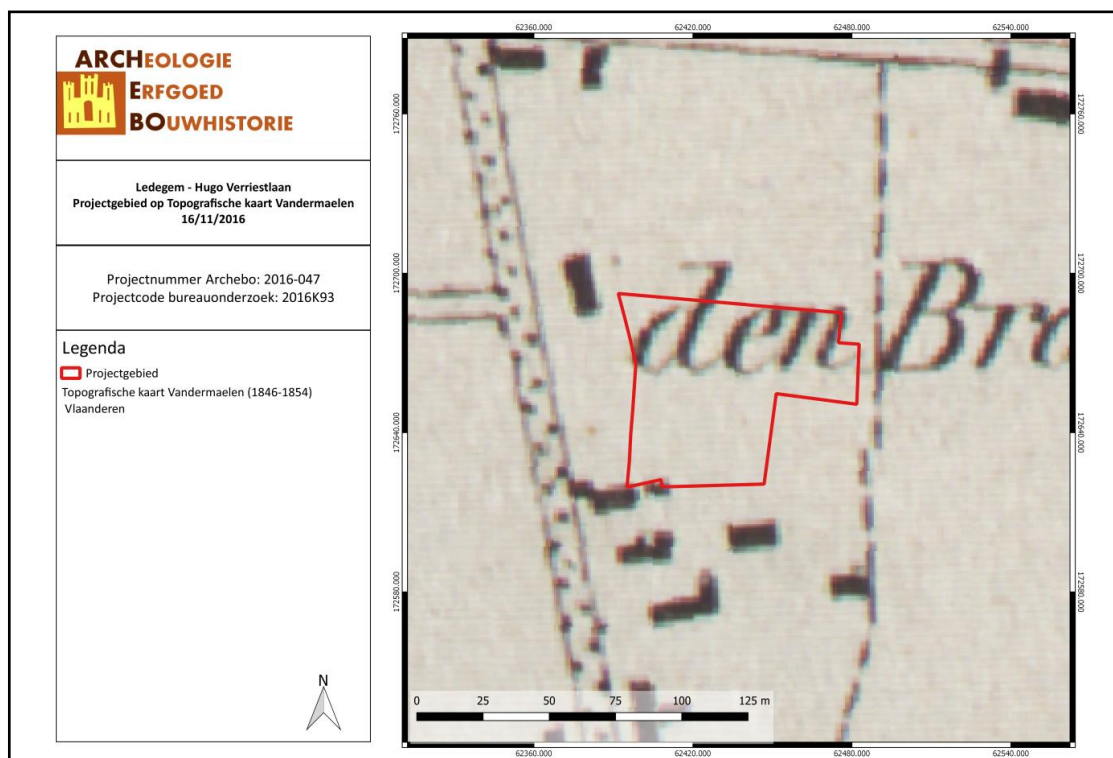
LEHU/16/11/16/15 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2016).

LEHU/16/11/16/16 - Digitale aanmaak

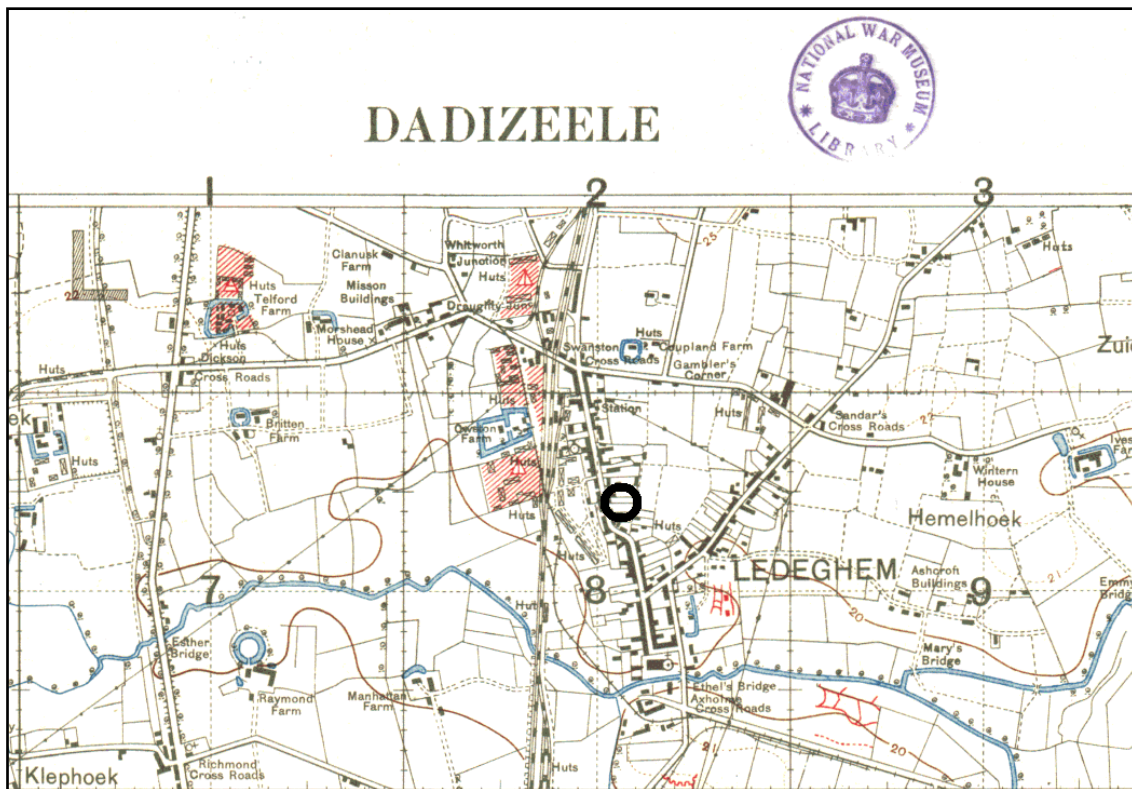
Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Popp (Geopunt, 2016).

LEHU/16/11/16/17 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2016).

Op een Britse loopgravenkaart van 3 september 1917 staan ten westen van de Stationsstraat een zeer dichte concentratie aan Duitse barakken aangegeven, deel uitmakend van een groot kamp gelegen aan het treinspoor en station van Ledegem. Deze worden aangeduid onder de benaming *Huts* met een rechthoekige structuur met kruismotief. Ook aan de oostelijke zijde van het plangebied staat de naam *Huts* aangegeven. Een concrete benaming van het kamp staat niet vermeld. Binnen het plangebied zelf worden geen barakken aangegeven.

Figuur 24: Aanduiding van het projectgebied (zwarte cirkel) op de loopgravenkaart van 3 september 1917 (Linesman DVD British trenches).

3.4 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen stonden in de 18de en 19de eeuw. Mogelijk was dit wel het geval in voorgaande periode(s). Historisch gezien kunnen we voor het onderzoeksgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sites met walgracht. Slechts enkele archeologische onderzoeken werden uitgevoerd aan de noordelijke rand van Ledegem ter hoogte van de Boomlandstraat. De opgravingen leverden bewoningssporen op uit de Romeinse periode.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter door de impact van de schoolgebouwen werden deze reeds in het verleden grotendeels verstoord.

4 Resultaten bureauonderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 Algemeen

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van 'DBFM Scholen van Morgen NV' een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever het bestaande schoolcomplex aangepast en gemoderniseerd worden. De werken bestaan uit het slopen van het bestaande zuidelijke gebouw met het oprichten van een nieuw gebouw op dezelfde locatie. Het gebouw heeft een oppervlakte van 636m². Daarnaast blijft het noordelijke gebouw, de speelplaatsen en de bomen behouden. In het oostelijke deel, naast de speelplaats, het nieuw te bouwen gebouw en deels langs het noordelijke gebouw, zal een overdekte speelplaats en fietsenstalling opgetrokken worden, bestaande uit verspreide paalfunderingen met een afdak. Ook hier is de oppervlakte beperkt tot respectievelijk 411m² en 167m².

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het onderzoeksgebied grotendeels verstoord is bij de bouw van de bestaande schoolgebouwen. Het zuidelijke gebouw zal integraal afgebroken worden om plaats te maken voor een nieuw schoolgebouw. Dit gebouw bevindt zich op dezelfde locatie, echter lichtelijk groter in oppervlakte en vormt aldus een beperkte verstoring van het bodemarchief aangezien het reeds grotendeels verstoord werd. Ook de overdekte speelplaats en fietsenstalling is beperkt in omvang en verstoringsgraad.

De rest van de school zal behouden blijven zoals de huidige toestand, waarbij geen of beperkte ingrepen in de bodem zullen plaatsvinden. Bijgevolg kan hier geopteerd worden voor het *in situ* behoud van het archeologisch erfgoed.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig was binnen het onderzoeksgebied gedurende de 18de en 19de eeuw. Historische bronnen leverden geen enkele aanwijzing op voor de vroegere periodes.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn enkele archeologische waarden bekend. Het betreft enkele sites met walgracht aan de zuidelijke rand en sporen van Romeinse bewoning in het noorden aan de Boomlandstraat.

2. Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen stonden in de 18de en 19de eeuw. Mogelijk was dit wel het geval in voorgaande periode(s).

Aan de hand van de luchtfoto's uit de 2de helft van de 20ste en vroege 21ste eeuw zijn de schoolgebouwen te zien zoals ze heden ten dage nog bestaan. Ook de verharde speelplaatsen zijn hierop te zien.

3. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren. Naar analogie met eerdere opgravingen aan de noordelijke kant, kunnen sporen uit de Romeinse periode aanwezig zijn. Daarnaast toont een loopgravenkaart een compact Duits kamp aan net ten westen van het plangebied. Mogelijk kunnen ook hier randfenomenen vastgesteld worden.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Ter hoogte van de geplande werken, voornamelijk bij het te slopen en nieuw op te richten gebouw is het bodemarchief reeds grotendeels verstoord. Hierbij zullen geen archeologische waarden meer *in situ* bewaard zijn. De andere werken inzake het oprichten van de overdekte speelplaats en fietsenstalling zijn te beperkt in omvang en in verstoringsgraad om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarnaast worden geen of beperkte bodemingrepen ingepland en blijft alles onveranderd.

4.3 Samenvatting / assessment bureauonderzoek

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zal door 'DBFM Scholen van Morgen NV' een bestaand schoolgebouw afgebroken worden om plaats te ruimen voor een nieuw. Daarnaast wordt ook een overdekte speelplaats en fietsenstalling gerealiseerd. Deze twee zaken vormen de enigste ingrepen in de bodem die archeologisch erfgoed kunnen verstoren. Gezien de verstoring reeds in het verleden gebeurde is de kans op het aantreffen van archeologische waarde beperkt tot onbestaande. De rest van het plangebied blijft ongewijzigd en behouden, mits enkele kleine oppervlakkige aanpassingen (plaatsen van speeltuigen, groenzone, ...).

Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend. In de ruime omgeving zijn enkele sites met walgracht gekend in de omgeving van de Heulebeek aan de zuidelijke zijde van Ledegem. Daarnaast heeft archeologisch onderzoek in 2012 en 2013 in het noorden van Ledegem, ter hoogte van de Boomlandstraat, sporen aan het licht gebracht van meergefasige Romeinse erven.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen stonden in de 18de en 19de eeuw. Mogelijk was dit wel het geval in voorgaande periode(s). Via luchtfotografie werd duidelijk dat de schoolgebouwen opgericht werden in de 2de helft van de 20ste eeuw. Bij de bouw ervan zullen reeds grote verstoringen van het bodemarchief plaatsgevonden hebben.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone. De bodemtypes uit de directe omgeving geven natte tot zeer natte kleibodems aan ter hoogte van de Heulebeekvallei in het zuiden en meer drogere zandleem tot lichte zandleembodems in het noorden.

Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

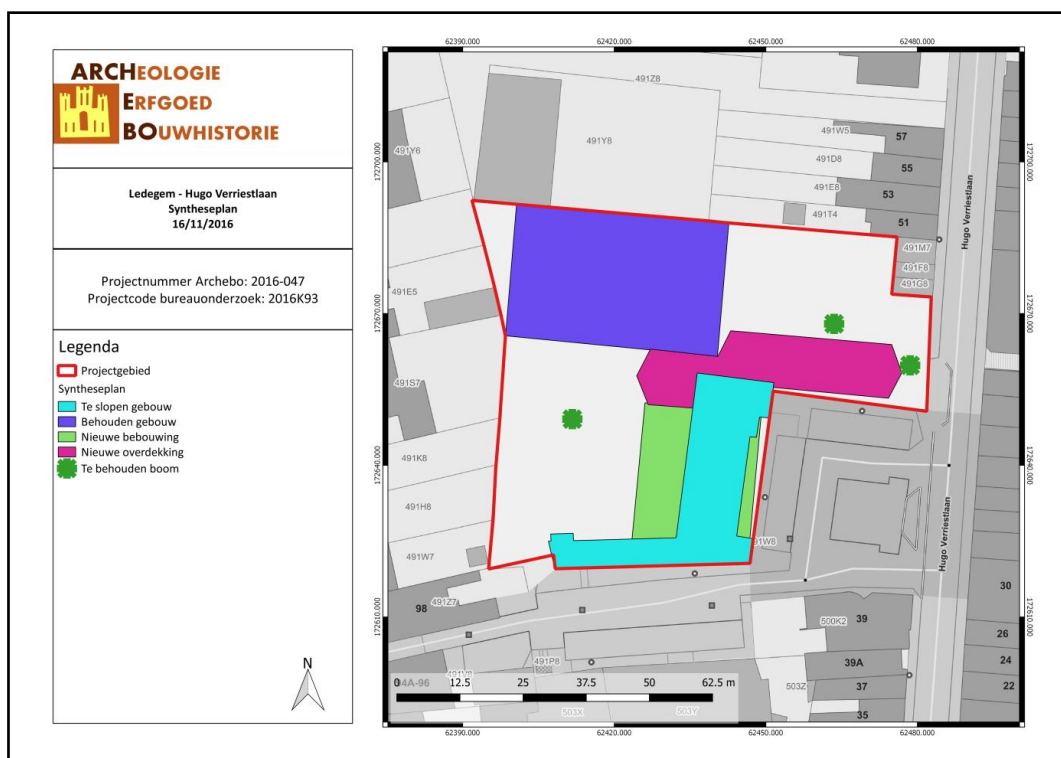
Binnen het plangebied zal door 'DBFM Scholen van Morgen NV' de huidige school aangepast en gemoderniseerd worden door het slopen van een bestaand gebouw en oprichting van een nieuw schoolgebouw en het bouwen van een overdekte speelplaats en fietsenstalling.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn enkele oude sites met walgracht in het zuiden aanwezig en brachten opgravingen aan de Boomlandstraat Romeinse sporen aan het licht.

Gedurende de 20ste eeuw kende het gebied een sterke verstoring door het oprichten van het huidige schoolcomplex.

Op het syntheseplan is het noordelijk deel groen ingekleurd voor het oprichten van een buffer. De bodemkundige gegevens laten hier een bewaring toe van eventuele archeologische sporen. Echter zal en mag deze zone niet bebouwd worden omwille van de nabijheid van de autosnelweg E313. Eventuele archeologische sporen kunnen hier dan ook in situ bewaard blijven.

Het zuidelijk en centrale gedeelte, aangeduid in rood, kent een sterke verstoring door het oprichten en afbreken van een industrieel complex

LEHU/16/11/16/18 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (Geopunt, 2016).

In blauw staat het af te breken schoolgebouw aangegeven. In groen het nieuw op te richten schoolgebouw, in paars het te behouden schoolgebouw en in paars de aanleg van de overdekte speelplaats en fietsenstalling. Ook de locatie van de te behouden bomen staat aangegeven.

4.4 Programma van maatregelen

Er bestaat binnen het projectgebied geen tot beperkte kans voor het aantreffen van archeologische sporen. De geplande werken bestaan uit het slopen van een bestaand schoolgebouw en het oprichten van een nieuw schoolgebouw op dezelfde locatie. Hierbij werd het archeologisch erfgoed reeds verstoord in vorige bouwfasen. Daarnaast wordt een overdekte speelplaats en fietsenstalling opgetrokken.

Gezien de beperkte omvang en de beperkte verstoringsgraad dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren.

5 Bibliografie

Bodemkaart Vlaanderen, <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/bodemloketten.html/>.

Centrale Archeologische Inventaris (CAI), <https://cai.onroerenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen, <http://www.geopunt.be/>.

Inventaris van het Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Nationaal Geografisch Instituut (NGI), <http://www.ngi.be/topomapviewer/public/>.

Linesman 10 DVD British trenchmaps, 1:10000 scale

6 Figurenlijst

<i>Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen</i>	2
<i>Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2016)</i>	3
<i>Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2016)</i>	4
<i>Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op een hedendaagse Orthofoto (Geopunt, 2016)</i>	6
<i>Figuur 5: Zicht op de grondplan van de huidige toestand. Het linkse zuidelijke gebouw dient gesloopt te worden (NERO architecten, 2016)</i>	7
<i>Figuur 6: Links zicht op de school op een luchtfoto van 1979-1990 en rechts op een luchtfoto van 2000-2003 (Geopunt, 2016)</i>	7
<i>Figuur 7: Zicht op het nieuwe toestand inplantingsplan (NERO architecten, 2016)</i>	8
<i>Figuur 8: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2016)</i>	10
<i>Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2016)</i>	10
<i>Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2016)</i>	11
<i>Figuur 11: Ledegem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2016)</i>	11
<i>Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2016)</i>	12
<i>Figuur 13: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2016)</i>	13
<i>Figuur 14: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)</i>	13
<i>Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/500.000 (DOV, 2016)</i>	14
<i>Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2016)</i>	15
<i>Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart van de Vlaamse gemeenten</i>	16
<i>Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2016)</i>	16
<i>Figuur 19: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2016)</i>	17
<i>Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2016)</i>	19
<i>Figuur 21: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2016)</i>	19
<i>Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Popp (Geopunt, 2016)</i>	20
<i>Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2016)</i>	20
<i>Figuur 24: Aanduiding van het projectgebied (zwarte cirkel) op de loopgravenkaart van 3 september 1917</i>	21
<i>Figuur 25: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (Geopunt, 2016)</i>	25

7 Plannenlijst

<i>LEHU/16/11/16/1 - Digitale aanmaak</i>	3
<i>LEHU/16/11/16/2 - Digitale aanmaak</i>	4

<i>LEHU/16/11/16/3 - Digitale aanmaak</i>	6
<i>LEHU/16/11/16/4 - Digitale aanmaak</i>	10
<i>LEHU/16/11/16/5 - Digitale aanmaak</i>	10
<i>LEHU/16/11/16/6 - Digitale aanmaak</i>	11
<i>LEHU/16/11/16/7 - Digitale aanmaak</i>	12
<i>LEHU/16/11/16/8 - Digitale aanmaak</i>	13
<i>LEHU/16/11/16/9 - Digitale aanmaak</i>	14
<i>LEHU/16/11/16/10 - Digitale aanmaak</i>	15
<i>LEHU/16/11/16/11 - Digitale aanmaak</i>	15
<i>LEHU/16/11/16/12 - Digitale aanmaak</i>	16
<i>LEHU/16/11/16/13 - Digitale aanmaak</i>	17
<i>LEHU/16/11/16/14 - Digitale aanmaak</i>	18
<i>LEHU/16/11/16/15 - Digitale aanmaak</i>	19
<i>LEHU/16/11/16/16 - Digitale aanmaak</i>	19
<i>LEHU/16/11/16/17 - Digitale aanmaak</i>	20
<i>LEHU/16/11/16/18 - Digitale aanmaak</i>	25